

Posudek oponenta na práci Pavly Pokorné „Podpůrné programy pro náhradní rodiny s romskými dětmi“

Oponent: Mgr. Pavel Kubaník, Seminář romistiky KSES FF UK

Bakalářská práce si ve svém názvu i širěji úvodu stanovuje úkol zmapovat současné podpůrné programy zaměřené na rodiny, které se rozhodly pro přijetí dětí s romskými kořeny formou pěstounské péče. Vedle přehledu těchto programů v současnosti se blíže zaměřuje na tři vybrané programy, které představuje především ve třech ohledech, které považuje za klíčové – ptá se, jakým způsobem program představuje téma romství, odkud pořadatelé čerpají informace a nakolik jsou do realizace programu zapojeni Romové samotní.

Autorka vychází z poměrně obsáhlé sady rozhovorů, které vedla s příslušníky institucí dohlížejících na proces pěstounské péče, s vedoucími programů pro pěstouny i s rodiči samotnými. Každá tato skupina je v sadě rozhovorů zastoupena více položkami. Autorka navíc sama již delší dobu pracuje v organizaci zaměřující se na pěstounskou péči a její přehled o popisovaném tématu je z celé práce dobře patrný.

Za hlavní pozitivum práce považuji to, jak přehledně a strukturovaně autorka představila problematiku náhradní péče v ČR s přihlédnutím k dětem z romských rodin (kapitola 2, s. 24 – 66). Téma je zde jasně strukturováno, představeno na základě poznatků z literatury i různých dílčích průzkumů, v adekvátních podkapitolách čerpá autorka rovněž ze zmíněné sady rozhovorů. Rozsah i kvalita této kapitoly by v zásadě postačila pro výbornou bakalářskou práci. Celá práce je zpracována bez větších stylistických lapsů nebo pravopisných chyb, je psána srozumitelným jazykem.

Za hlavní nedostatek práce ovšem považuji to, že se autorka navzdory svému cíli věnuje podpůrným programům jen v závěru práce (v podstatě až na stranách 71 – 77, po kterých přichází již jen stručný závěr). Ačkoli také autorka popisuje tři vybrané (z 11 zjištěných) programů na základě tří vybraných kritérií, v závěru práce nepřichází s žádným srovnáním či jinou formou analýzy, která by byla založena na onom popisu. Také závěr práce tedy v zásadě nereflektuje téma, které si autorka sama vybrala.

Není také jasné, proč právě tři zmíněná kritéria jsou pro popis či analýzu podpůrných programů ta klíčová. Z celé práce vystupuje jako pro pěstouny podstatné spíše téma vyrovnání se rodin s reakcemi okolí na přijaté děti s romskými kořeny, což je téma jistě rovněž spjaté s etnicitou, ovšem na jiné rovině než ke které směřuje kategorie „podpora romství / romské identity“ dětí, kterou zdá se autorka sleduje u podpůrných programů.

Vzhledem k pozitivům i negativům práce **navrhuji, aby práce byla obhájena**, jako hodnocení navrhuji stupeň „dobrá“, ovšem s možností lepšího hodnocení na základě obhajoby. K obhajobě předkládám tyto otázky:

- práce pracuje s předpokladem, že podpora etnické identity / romství je u romských dětí v pěstounských rodinách důležitá věc. Kromě odkazů na několik autorů, kteří to tvrdí, ovšem příliš pro dané tvrzení neargumentuje. Z jakých důvodů je tedy tento aspekt důležitý?

- navrhované přístupy k podpoře romské identity v náhradních rodinách (viz např. příloha 2) jsou často odlišné od toho, jaká je realita v mnoha romských rodinách. Za doporučeními je ale cítit určitý ideál romské rodiny – rodiny, která mluví romsky, poslouchá romskou hudbu, dodržuje romské tradice, zná historii Romů – tento ideál je myslím poměrně vzdálen od každodenní reality mnoha romských rodin v ČR, ve kterých vyrůstají děti a budují zde přirozeně svou romskou identitu. V jakém vztahu je budování

romské identity v pěstounských rodinách (která rovněž apeluje na přirozenost) k budování romské identity v romských komunitách? Jedná se o určitou nápodobu nebo se k témuž musí přistupovat zcela jinými prostředky?

- autorka zařazuje do práce také kapitulu, která má osvětlovat problematiku odebírání romských dětí v historické perspektivě. Tato podkapitola končí rokem 1989, akcentuje asimilační politiku státu, případně názory Romů mluvících o rozpadu tradiční komunity. Jak si autorka vysvětluje, že k odebírání romských dětí dochází i 30 let po zavržení asimilační politiky poměrně často (jak je vidět na statistikách, které autorka používá v práci) a že k tomuto docházelo a dochází stejně často nebo častěji i na Slovensku, které je jinak vnímáno jako prostředí s méně „narušenou komunitností“ v romských lokalitách?

- jak by autorka srovnala existující programy na podporu rodin s přijatými romskými dětmi? V čem zásadním se odlišují, co naopak nabízejí všechny?

- zaujala mě možnost pěstounství romských rodičů – v čem autorka vidí hlavní příčinu toho, že je romských pěstounů málo? Měly by i romští pěstouni projít kurzy typu „Naše romské dítě“?

Ve Chvalčově dne 31. 8. 2018